

MANIFESTĂRILE ȘTIINȚIFICE ALE INSTITUTULUI „BUCOVINA” AL ACADEMIEI ROMÂNE DIN 2016

Die wissenschaftlichen Veranstaltungen des „Bukowina“-Instituts der Rumänischen Akademie 2016

(Zusammenfassung)*

Die 2009 institutionalisierten Kolloquien des „Bukowina“-Instituts, die sich über die zwei grossen wissenschaftlichen Forschungsprogramme erstrecken – „Die Bukowina. Buch, Kultur, Zivilisation“ und „Die Bukowina. Identität, Traditionen, Werten“ – und als wichtigste Unterstützungsmittel und Ausdrucksformen des inneren wissenschaftlichen Lebens des Instituts betrachtet werden – so der Veranstalter derselben, Vasile I. Schipor, wissenschaftlicher Forscher und Sekretär des Instituts und Redaktionssekretär der Zeitschrift „Analele Bucovinei“ – haben einige vorrängige Ziele: – die Förderung der Kultur- und Zivilisationswerten (der Kulturerbe) der Bukowina; – die Entdeckung einiger neuen Verständnis- und Deutungsperspektiven mit Bezug auf den Bukowiner kulturellen Raum und auf das hiesige kulturelle Phänomän; – die Anregung der Konkurrenzfähigkeit/konkurrenzfähigen Zusammenarbeit zwischen den Forschern, um den Anforderungen der fundamentalen nationalen und europäischen Grenzforschung gewachsen zu werden; – die Anregung, Bildung und Befestigung eines neuen und modernen Bewusstseins bezüglich des Wertes des eigenen Patrimoniums als Bestandteil des europäischen; – das Auftauchen von kulturellen, energetischen, integrativen Modellen auf dem ehemaligen Gebiet der historischen Bukowina. Der weiterliegende Beitrag bezieht sich auf die wissenschaftlichen Kolloquien, die vom „Bukowina“- Institut 2016 veranstaltet wurden, und gleichzeitig auf die internationale, jährlich organisierte wissenschaftliche Tagung, wobei kritische Bemerkungen und Vorschläge für die zukünftige Tätigkeit gemacht werden.

Schlüsselwörter und -ausdrücke: die historische Bukowina, internes Seminar, wissenschaftliches Kolloquium, die Förderung der Kultur- und Zivilisationswerten der Bukowina, neue Verständnis- und Deutungsperspektiven des Bukowiner Kulturraumes, konkurrenzfähige

* Traducere: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

Analele Bucovinei, XXIV, 1 (48), p. – , Rădăuți – București, 2017

Zusammenarbeit, das Auftauchen von kulturellen, energetischen, integrativen Modellen auf dem ehemaligen Gebiet der historischen Bukowina, Institutionen der Moderne.

Cea dintâi manifestare științifică a Institutului „Bucovina” din anul 2016, organizată la Rădăuți, în 1 aprilie 2016, este Colocviul științific „Bucovina. Carte, cultură, civilizație”.

Propunându-și ca temă principală o problemă de actualitate, *Mecanismul de etică profesională și de integritate*, colocviul cuprinde patru părți distincte. Prima parte reunește cinci referate-impuls: – Rodica Iațencu, *Considerații privind etica cercetării științifice*; – Elena Pascaniuc, *Virtuți, valori morale și etichetă în basmul popular din Bucovina cules de I. G. Sbiera și S. Fl. Marian*; – Vasile I. Schipor, *Medicul dr. Epifanie E. Cozărescu (1914–2010), un model de „aristocrat”, și manuscrisul albumului său consacrat Bucovinei*; – Ovidiu Bătă, *Considerații asupra dezvoltării pisciculturii în Bucovina*; – Marian Olaru, *Starea de spirit a bucovinenilor reflectată în documente de arhivă (1919–1940)*. Prezentarea materialelor ce fructifică cercetarea științifică din trimestrul I al anului 2016 este urmată de o dezbatere. În cadrul dezbaterii, sunt aduse în discuție probleme ce privesc, mai cu seamă, documentele de arhivă (investigare, cercetare sistematică, editare, tipărire, promovare în viața științifică națională și internațională).

În partea a doua a manifestării, are loc o dezbatere tematică pe marginea referatului-impuls *Considerații privind etica cercetării științifice*, susținut de Rodica Iațencu, și a unei bibliografii tematice minimale, consultate de fiecare cercetător. Moderată de dr. Vasile I. Schipor, secretarul științific al Institutului „Bucovina” al Academiei Române, dezbaterea face frecvent referire la aspecte diverse ale cercetării științifice din instituție, privite în contextul vieții cultural-științifice din provincie, relevând nevoia unui mecanism de etică profesională și de integritate funcțional, asumat de către fiecare cercetător în mod organic și funcționând benefic, proactiv, într-un cod al bunelor practici, necesar, indispensabil și integrat armonios în strategia de modernizare structurală a Institutului.

Partea a treia a manifestării cuprinde, ca de fiecare dată, un semnal editorial. Sunt prezentate, mai întâi, semnale editoriale pentru șase cărți: – Ilie Rad, *Aron Pumnul (1818–1866)*, ediția a II-a, revizuită și adăugită, Cluj-Napoca, Editura Școala Ardeleană, 2016, 412 p. (Elena Pascaniuc); – Ortfried Kotzian, Luzian Geier, Ioana Scridon, *Wer sind die Russlanddeutschen? Leben, Schicksal und Kultur einer deutschen Volksgruppe im Osten Europas und in Mittelasien* [Cine sunt germanii din Rusia? Viața, destinul și cultura unui grup etnic german din estul Europei și din Asia Centrală], Augsburg, 2015, 148 p. (Ștefănița-Mihaela Ungureanu); – Corina Adomniței, *File din cronica unei familii bucovinene*, Suceava, f. ed., 2015, 342 p.; –

Corina Adomniței, *In memoriam. Profesorul Ilie Rotar, fiu al Păltinoasei (1899–1981)*, Suceava, f. ed., 2016, 52 p. (Vasile I. Schipor); – Apostol Stan, *România Mare. Idee, înfăptuire, viitor*, București, Editura Seculum vizual, 2015, 428 p.; – Alexandru Radu, *Civilizația română modernă neîmplinită*, București, Editura Adeneum, 2015, 211 p. (Marian Olaru). Vasile I. Schipor prezintă, tot aici, sumarul unui număr nou al periodicului „Bucovina literară”, serie nouă, Suceava, anul XXVII, nr. 1–2 (299–300), ianuarie–februarie 2016, 96 p.

În același cadru, Raluca-Irina Muscă prezintă lista cărților noi, intrate în biblioteca Institutului „Bucovina” în trimestrul I al anului 2016.

Programul Colocviului științific „Bucovina. Carte, cultură, civilizație” cuprinde, în cea de a patra sa parte, o proiecție cu subiect Bucovina: Camelia Dunăreanu (producător), *Memoria deportării etnicilor germani din România în U.R.S.S.*, film documentar realizat în cadrul proiectului *Memoria muncii forțate a etnicilor germani din România deportați în U.R.S.S.* (2011). Selecția, pregătirea și prezentarea materialelor documentare sunt realizate de Vasile I. Schipor, în colaborare cu Raluca-Irina Muscă.

Inițiatori și responsabili de proiect sunt Marian Olaru și Vasile I. Schipor.

Cea de a doua manifestare științifică proprie a Institutului „Bucovina” din acest an este Colocviul științific „Bucovina. Carte, cultură, civilizație”. Desfășurat la Rădăuți, la sediul instituției de pe Calea Bucovinei, Nr. 9, în 27 septembrie, acesta are o structură asemănătoare.

În prima parte, sunt prezentate șase referate-impuls: – cercet. șt. III dr. Vasile I. Schipor, *Biblioteca Institutului „Bucovina” al Academiei Române la împlinirea a 20 de ani de la fondare*; – cercet. șt. III dr. Rodica Iațencu, bibliotecar Raluca-Irina Muscă, *Cărți de patrimoniu în Biblioteca Institutului „Bucovina”*; – cercet. șt. III dr. Ovidiu Bătă, *Bucovineni colaboratori la revista „Familia”, Oradea-Mare. Dionisie Olinescu*; – cercet. șt. Ștefănița-Mihaela Ungureanu, *Periodice de limbă germană din Biblioteca profesorilor a fostului Gimnaziu Superior de Stat din Rădăuți. Prezentare generală*; – cercet. șt. Elena Pascaniuc, *Poezie și practici magice în Colecția de folclor medical „Vasile S. Cârdei”*; – cercet. șt. III dr. Marian Olaru, *Aspecte ale istoriei Bucovinei reflectate în Fondul 706 al Arhivelor Naționale ale Republicii Moldova; Teme, teze și idei la Congresul Național al Istoricilor Români*, Cluj-Napoca, 25–28 august 2016.

Partea a doua a reuniunii științifice cuprinde o dezbatere tematică: *Biblioteca Institutului „Bucovina” la 20 de ani de la înființare. Contribuții, probleme, soluții, noi oportunități de modernizare structurală*. Moderator al dezbaterii este dr. Vasile I. Schipor, secretarul științific al Institutului „Bucovina”. Între problemele aduse în discuție: ce aspecte noi ale istoriei Bucovinei relevă documentele aflate în Fondul 706

de la Arhivele Naționale ale Republicii Moldova, prelucrarea și pregătirea pentru tipar a documentelor fotocopyate, tradiție și noutate în presa medicală din Bucovina zilelor noastre (Suceava, Rădăuți), organizarea continuă a fondurilor documentare din patrimoniul bibliotecii provenite din donație (probleme, soluții), modalități de sporire a prestigiului seminarului intern ca formă principală de manifestare a vieții științifice din Institutul „Bucovina”, contribuții la pregătirea aniversării a 25 de ani de la înființarea instituției (6 septembrie 1992) și la definirea misiunii sale academice pentru următoarea etapă din viața sa.

Partea a treia, potrivit uzanțelor de la Rădăuți, cuprinde un semnal editorial, în cadrul căruia sunt prezentate noi apariții editoriale privitoare la Bucovina: cinci cărți și un periodic: – Vasile Diacon, *Codrul secular Slătioara, perlă pe Suha bucovineană*, Iași, Editura Pim, 2015, 338 p.; – *Historiczne i kulturowe aspektz relacji polsko-rumuńskich. Aspecte istorice și culturale ale relațiilor polono-române*, Suceava, Związek Polaków w Rumunii. Uniunea Polonezilor din România, 2016, 434 p.; – *Un Mecena al Bucovinei. Dumitru Cucu la 80 de ani*, volum editat de prof. univ. dr. Mihai Iacobescu, ec. dr. Vasile Rusu, pr. dr. Gheorghe Brădățanu, dr. Alis Niculică, Suceava, Editura Mușatinii, 2016, 220 p. (Vasile I. Schipor); – Constantin Ungureanu, *Școlile secundare din Bucovina (1808-1918)*, Chișinău, f. ed., 2016, 304 p. (Rodica Iațencu); – Traian Cantemir, *Istroromâni. Aspecte lingvistice, istorice, culturale și de civilizație*, Iași, Editura Sedcom Libris, 2016, 348 p. (Elena Pascaniuc); – „Glasul Bucovinei”. Revistă trimestrială de istorie și cultură, Cernăuți–București, anul XXIII, nr. 1 (89), 2016, 108 p. (Rodica Iațencu).

Partea a patra a manifestării din trimestrul al III-lea aduce o noutate în viața științifică a Institutului „Bucovina”: lectura publică. Cercetătorii care au agreat această modalitate de înviorare a discursului din viața științifică a instituției, prin evocarea unor personalități ale culturii naționale și universale, dar și prin atragerea atenției asupra unor probleme ce privesc istoria, în general, precum și istoria Bucovinei, în particular, citesc fragmente din diverse opere: – Elena Siupiur, *Eu, Maria, ultima*, roman, București, Editura Anima, 2016, 380 p. (Vasile I. Schipor); – Jorge Luis Borges, *Cărțile și noaptea*, ediție îngrijită, prefață și traducere de Valeriu Pop, Iași, Editura Junimea, 1988; – Mircea Eliade, *Memorii (1907–1960)*, ediție și cuvânt-înainte de Mircea Handoca, București, Editura Humanitas, 1991 (Rodica Iațencu); – Umberto Eco, *Numele trandafirului*, traducere și postfață de Florin Chirițescu, Chișinău, Editura Hyperion, 1992 (Raluca-Irina Muscă); – Alexander von Schönburg, *Înalta societate*, București, Editura „Baroque Books & Arts”, Colecția „Noblesse”, 2015 (Ștefănița-Mihaela Ungureanu); – Hermann Hesse, *Cele mai frumoase povestiri*, I, traducere din limba germană de Mariana Bărbulescu, București, Editura Rao, 2012 (Elena Pascaniuc); – Constantin Pădure, *Silvanii. Memorialul unui bucovinean*, ediția a II-a

revizuită și completată, București, Editura ALL, 2011, 448 p. + 8 planșe cu reproduceri după fotografii (Vasile I. Schipor).

La fel ca toate manifestările anului, Colocviul științific „Bucovina. Carte, cultură, civilizație” din 27 septembrie este o manifestare aniversară consacrată împlinirii a 150 de ani de la înființarea Academiei Române, sub deviza *Academia Română – 150 de ani în serviciul națiunii*.

Inițiator de proiect – Vasile I. Schipor, care este și responsabil, alături de Raluca-Irina Muscă, bibliotecara Institutului, iar instituția parteneră, potrivit unei mai vechi tradiții, Universitatea Liberă „Ion I. Nistor” a Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, ale cărei cursuri se defășoară, la Rădăuți și în zonă, în perioada 26–30 septembrie 2016.

Cea de a treia manifestare științifică din calendarul anului 2016, programată inițial pentru 24–25 iunie la Chișinău, este Colocviul internațional „Bucovina. Identitate, tradiții, valori”. Dedicat aniversării a 150 de ani de la înființarea Academiei Române și a 100 de ani de la nașterea academicianului bucovinean Vladimir Trebici, colocviul are loc la Cernăuți, în 22 octombrie, fiind organizat în colaborare cu Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi”. Reuniunea are ca temă principală *Perspective istoriografice românești. Contribuția Institutului „Bucovina” al Academiei Române la studierea istoriei Bucovinei*.

La începutul manifestării, rostesc un „cuvânt de deschidere” Vasile Tărățeanu, membru de onoare al Academiei Române, președintele Centrului Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi”, și CS III dr. Marian Olaru, directorul interimar al Institutului „Bucovina”.

Partea de rezistență a colocviului de la Cernăuți o constituie susținerea celor 11 comunicări înscrise în program, orele 10,00–14,00: Vasile I. Schipor, CS III dr., Institutul „Bucovina” (Rădăuți), *Institutul „Bucovina” al Academiei Române în ajunul aniversării a 25 de ani de activitate. Cercetarea științifică și diseminarea rezultatelor acesteia*; Rodica Iațencu, CS III dr., Institutul „Bucovina” (Rădăuți), *Colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii”*; Marian Olaru, CS III dr., Institutul „Bucovina” (Rădăuți), *Perspective istoriografice asupra trecutului unei provincii reflectate în periodicul „Analele Bucovinei”*; Alexandrina Cernov, membru de onoare al Academiei Române (Cernăuți), *Orașul Cernăuți și cultura lui în viziunea academicianului Vladimir Trebici*; Mihaela-Ștefănița Ungureanu, CS, Institutul „Bucovina” (Rădăuți), *Anul 1914 în presa de limba germană din Bucovina*; Dragoș Olaru, arhivist (Cernăuți), *Isidor Bodea și Sextil Pușcariu – promotorii Unirii Bucovinei cu Patria Mamă*; Arcadie Moisei, profesor (Cernăuți), *Sfatul Țării și soarta județului Hotin*; Elena Pascaniuc, CS, Institutul „Bucovina” (Rădăuți), *Constantin Milici. Din viața Răsboiului Mondial. 1914–1918 (Însemnări. Amintiri)*; Dumitru

Covalciuc, scriitor și folclorist (Cernăuți), *Constituanta și rolul Consiliului Național*; Ovidiu Bătă, CS III dr., Institutul „Bucovina” (Rădăuți), *Politici de modernizare a Bucovinei în timpul stăpânirii habsburgice. Legislația silvică*. Comunicarea prof. dr. Ilie Luceac (Cernăuți), *Eudoxiu (Doxuță) și aportul său la studierea istoriei românilor. Psaltirea Hurmuzaki (Considerații asupra unui manuscris controversat)*, este prezentată în rezumat de către dr. Alexandrina Cernov.

Susținerea comunicărilor este urmată de dezbateri, în cadrul cărora „s-a înfiripat un dialog viu între conferențieri și participanții la colocviu”, potrivit presei regionale („Euromedia Ucraina”). Eleonora Moldovan, consulul general al României la Cernăuți, scriitorul Vasile Băcu, președintele Societății de Cultură Românească „Mihai Eminescu” din regiunea Cernăuți, dr. Alexandrina Cernov, m. o. al Academiei Române, prof. dr. Vasile I. Schipor, scriitorul Vasile Tărățeanu, m. o. al Academiei Române, dr. Serghei Hacman, Dragoș Olaru, arhivist și publicistul Nicolae Toma, redactor-șef al periodicului „Zorile Bucovinei” afirmă, între altele, că rezultatele cercetării științifice de la Rădăuți „trebuie puse la dispoziția celor interesați în toate locurile din Bucovina”, să fie „aduse la cunoștința românilor din regiunea Cernăuți și a minorităților de aici”, prin publicare și în presa locală. Pe viitor, organizatorii ar trebui să invite la aceste reuniuni științifice și pe istoricii ucraineni de la Universitatea Națională „I. Fedkovič” din Cernăuți, care se ocupă de istoria Bucovinei (Eleonora Moldovan). Apreciind importanța cercetării științifice privind Bucovina („cei care nu-și cunosc trecutul nu au viitor”), vorbitorii cred că cercetătorii trebuie să se implice mai mult în studierea documentelor din Arhivele Regionale de Stat din Cernăuți, precum și în organizarea cu cernăuțenii a Centenarului Marii Uniri, din 2018, orientându-se asupra unor proiecte de anvergură, precum cel promovat de Institutul Internațional de Arhitectură și Conservarea Patrimoniului Cernăuțean, vizând reabilitarea Cimitirului Istoric din Cernăuți, în care sunt înmormântați, între alții, 12 academicieni români.

În cadrul semnalului editorial, secțiune distinctă a manifestărilor organizate de Institutul „Bucovina”, sunt semnalate cinci apariții editoriale noi: – Alis E. Niculică, Vasile I. Schipor, „*Revista Bucovinei*”, *București, 1916; Cernăuți–Timișoara, 1942–1945. Bibliografie*, Studiu introductiv și notă asupra ediției: dr. Vasile I. Schipor, *Bibliografie, indice de nume și album*: dr. Alis E. Niculică, Suceava, Editura „George Tofan”, MMXV, 160 p.; – Vasile I. Schipor, *Calendare și almanahuri românești din Bucovina (1811–1918). Contribuția lor la propășirea cultural-națională a românilor bucovineni*, Cuvânt-înainte de Mihai-Ștefan Ceaușu, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2016, 794 p. (Vasile I. Schipor); – Alis E. Niculică, Vasile I. Schipor, „*Făt-Frumos*” (*Suceava, 1926–Cernăuți, 1934–București, 1940–Cernăuți, 1941–Râmnicu Vâlcea, 1944*). *Bibliografie*, Studiu introductiv și notă asupra ediției: dr. Vasile I. Schipor, *Bibliografie, indice de nume și album*: dr. Alis E. Niculică,

Suceava, Editura „George Tofan”, MMXVI, 300 p. (Vasile I. Schipor); – Nicolae Enciu, *Scrierea și rescrierea istoriei. Tendințe în istoriografia rusă de reinterpretare a participării Rusiei Țariste la Primul Război Mondial. De la Lenin la Putin*, Chișinău, Editura Arc, 2016, 223 p.; – Alexandru Pânzar, *Hotarul de nord al Moldovei (de la formare, în secolul al XIV-lea, până la statornicirea lui pe Ceremuș, Colacin și Nistru)*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2016, 471 p. (Marian Olaru).

Semnalaarea aparițiilor editoriale cuprinse în program este urmată de concluzii. Dintre acestea: o prezență mai vizibilă a Institutului „Bucovina” al Academiei Române în viața culturală a regiunii Cernăuți.

Responsabili ai Colocviului științific internațional „Bucovina. Identitate, tradiții, valori”, de la Cernăuți, sunt dr. Marian Olaru, directorul interimar al Institutul „Bucovina” și Vasile Tărățeanu, președintele Centrului Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi”.

Cea de a patra manifestare organizată în 2016 este Conferința științifică internațională „Bucovina și bucovinenii în secolul al XX-lea. Istorie, politică și destin”, a XXIV-a sesiune anuală de referate și comunicări științifice a Institutului „Bucovina”. Conferința este dedicată aniversării a 150 de ani de la înființarea Academiei Române și se desfășoară la Rădăuți și Sucevița în perioada 10–11 noiembrie 2016.

În prima zi, joi, 10 noiembrie, lucrările se desfășoară la Galeria de Artă din Rădăuți, începând cu orele 10,00. După deschiderea oficială, sunt prezentate comunicările: – dr. Constantin Ungureanu, Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei (Chișinău, Republica Moldova), *Populația pe teritoriul istoric al Bucovinei în perioada 1940–2002*; – dr. Serhii Hakman, Administrația Regională Cernăuți (Ucraina), *Influența factorului etnopolitic și a căilor de comunicație în soarta Bucovinei în prima jumătate a secolului al XX-lea*; – drd. Justinian-Remus Cojocar, preot paroh la Biserica „Sfântul Dumitru” din Suceava, *Revista „Candela” – jurnalul bisericesc oficial al Bisericii Ortodoxe Române din Bucovina*; – lector univ. dr. Ligia-Maria Fodor, Academia de Poliție „Al. I. Cuza” (București), *Raimund Friedrich Kaindl, profesor la Cernăuți*; – CS drd. Ștefănița-Mihaela Ungureanu, Institutul „Bucovina” (Rădăuți), *Franz Adolf Wickenhauser (1809–1891) – contribuții la cunoașterea istoriei Bucovinei*; – lector univ. dr. Radu-Florian Bruja, Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, *Electoratul de stânga în Bucovina interbelică*; – CS III dr. Rodica Iațencu, Institutul „Bucovina” (Rădăuți), *Considerații privind activitatea deputaților bucovineni în legislatura 1920–1922*; – Karina Stempel-Gancarczyk, Institutul de Slavistică al Academiei Poloneze de Științe din Varșovia (Polonia), *Catolicismul polonez în Bucovina austriacă – tradiție și eclecticism (Modelul*

comunității polonezilor din Bulai-Moara); – CS II dr. Ștefan Purici, Institutul „Bucovina” (Rădăuți), *Bucovina în toamna anului 1918. Alternative geopolitice*.

Cele nouă comunicări susținute în două părți distincte, sunt urmate de dezbateri, animate de probleme diverse: rolul căii ferate Lemberg (Lvov)–Cernăuți, ca factor al deciziilor politice în 1940, nevoia de editare, în limba română, a unor scrieri publicate de Raimund-Friedrich Kaindl (*Die Huzulen. Ihr Leben, ihre Sitte und ihre Volksüberlieferung*. Hölder, Wien, 1894), recuperarea și reconsiderarea unor documente privitoare la istoria Bucovinei. Moderator al primei părți a reuniunii este dr. Marian Olaru, directorul interimar al Institutului „Bucovina”.

După-masă, lucrările conferinței continuă la Galeria de Artă din Rădăuți. Sunt prezentate trei comunicări: – CS dr. Dinu Poștarencu, Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei (Chișinău, Republica Moldova), *Presa chișinăuiană despre evenimentele din Bucovina din toamna anului 1918*; – prof. dr. Ion Filipciuc (Câmpulung Moldovenesc), *Sextil Pușcariu – hegemonia intelectuală a unirii Bucovinei cu Regatul României*; – CS II dr. Marian Olaru, Institutul „Bucovina” (Rădăuți), *Noi izvoare istorice despre activitatea politică a lui Iancu Flondor în perioada 1918–1923*.

Comunicările sunt urmate de dezbateri. Dintre problemele aduse în discuție: valorificarea scrisorilor de la Constantin Isopescu-Grecu existente la București, descoperirea la Arhivele de Stat din Cernăuți a unei note informative cu privire la urmărirea la Cernăuți a lui Iancu Flondor, preocupările din jurul anului 1918 privind împărțirea Bucovinei, memoriile delegațiilor străine de după 1918–1919, cererile minorităților naționale din Bucovina aflate în România Întregită. Moderator al acestei părți a manifestării de la Rădăuți este dr. Vasile I. Schipor, secretarul științific al Institutului „Bucovina”. Patru dintre conferențiarilor înscriși în programul zilei de 10 noiembrie nu sunt prezenți, din diverse motive, și nici nu-și trimit comunicările la Rădăuți: Alexandrina Cernov, Ilie Luceac, Luzian Geier și Vlad Gafița.

În cea de a doua zi, lucrările Conferinței științifice internaționale „Bucovina și bucovinenii în secolul al XX-lea. Istorie, politică și destin” continuă la Sucevița, în Sala de conferințe a Motelului „Ieremia Movilă”, orele 9,30–13,30. Susțin aici comunicări: – CS III dr. Vasile I. Schipor, Institutul „Bucovina” (Rădăuți), *„Făt-Frumos” (1926–1944) – un periodic bucovinean dedicat promovării „valorilor reale” ale culturii românești de pretutindeni*; – lector univ. dr. Harieta Mareci-Sabol, Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, *„Bolnițe, lazarete și spitale”. Considerații asupra asistenței medicale în Bucovina primei jumătăți a secolului al XIX-lea*; – dr. Bogdan-Petru Niculică, Muzeul Bucovinei (Suceava), *Din gândirea arheologică a lui Dionisie Olinescu. Concepte și modele teoretice, stratigrafie și instituții în Bucovina austriacă*; – CS Elena Pascaniuc, Institutul „Bucovina”

(Rădăuți), *Semnificații mitice și magice ale stejarului*; – dr. Alexandru-Ovidiu Vintilă, Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera” (Suceava), *Absurdul, o soluție de ieșire din blocajul ontologic al secolului XX. Cazul Benjamin Fondane*; – dr. Arcadie Bodale, inspector superior la SJIAN (Iași), *Situația clerului de mir din Bucovina la 1790, după documente inedite din Arhivele austriece*; – dr. Alis Niculică, Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera” (Suceava), *Ion G. Sbiera și mișcarea națională a românilor din Bucovina*; – dr. Aura Brădățan, dr. Ion Mareș, Muzeul Bucovinei (Suceava), *Un manuscris inedit al academicianului Simion Florea Marian privind câteva vechi monumente din Suceava*; – CS III dr. Ovidiu Bătă, Institutul „Bucovina” (Rădăuți), *Bucovina din punct de vedere al industriei lemnului*. În cadrul acestei secțiuni, comunicarea Mariei Poștarencu, bibliotecar la Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei din Chișinău (Republica Moldova), *O carte despre Bucovina de la mijlocul secolului al XIX-lea, editată în Rusia*, este prezentată de dr. Dinu Poștarencu.

Comunicările susținute sunt urmate de dezbateri.

În cadrul secțiunii *Semnal editorial*, sunt prezentate mai multe apariții editoriale ale anului, cinci cărți și trei periodice: – Ion Cernat, *Evreii din comuna Vama, județul Suceava, România*, Iași, Editura PIM, 2016, 244 p. (Rodica Iațencu); – Simion Florea Marian, *Folclor din Calafindești*, ediție îngrijită de Aura Brădățan, Editura Biblioteca „Miorița”, Câmpulung Moldovenesc, 2015, 300 p. (I. Filipciuc); – Bogdan-Petru Niculică, *Epoca Bronzului în Podișul Sucevei*, Cuvânt-înainte: dr. Mircea Ignat, Suceava, Editura „Karl A. Romstorfer”, 2015, 624 p. (Vasile I. Schipor); – Vasile I. Schipor, *Calendare și almanahuri românești din Bucovina (1811–1918). Contribuția lor la propășirea cultural-națională a românilor bucovineni*, Cuvânt-înainte de Mihai-Ștefan Ceaușu, Iași, Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2016, 791 p. (Alis E. Niculică); – „*Făt-Frumos*” (Suceava, 1926–Cernăuți, 1934–București, 1940–Cernăuți, 1941–Râmnicu Vâlcea, 1944). *Bibliografie*, Studiu introductiv și notă asupra ediției: dr. Vasile I. Schipor, *Bibliografie, indice de nume și album*: dr. Alis Niculică, Suceava, Editura Accent Print, MMXVI, 300 p. (Vasile I. Schipor); – „Suceava. Anuarul Muzeului Bucovinei”, Suceava, XLII, Editura Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, 2015, 288 p.; – „Bucovina literară”, revistă a Societății Scriitorilor Bucovineni, serie nouă, Suceava, anul XXVII, nr. 9–10 (307–308), septembrie–octombrie 2016, 96 p. (Alexandru-Ovidiu Vintilă); – „Însemnări bucovinene”, revistă de cultură a municipiului Câmpulung Moldovenesc, anul I, nr. 1, iulie 2016, 36 p. (Vasile I. Schipor). Din păcate, semnalul editorial din secțiunea moderată de dr. Marian Olaru, directorul interimar al Institutului „Bucovina”, nu se bucură de egalitate de tratament, în raport cu celelalte secțiuni ale reuniunii, fiind trecut, cu bună știință,

într-o nedreaptă umbră a lucrărilor, prin neînregistrarea video operată de Televiziunea Cromtel din Rădăuți.

Ca de fiecare dată, lucrările Conferinței științifice internaționale „Bucovina și bucovinenii în secolul al XX-lea. Istorie, politică și destin”, cea de a XXIV-a sesiune anuală de referate și comunicări științifice a Institutului „Bucovina” al Academiei Române, se încheie cu concluzii. Consemnăm aici, totodată, și câteva observații făcute pe parcursul lucrărilor conferinței de către unii participanți și reluate ulterior. Constantin Ungureanu, doctor în istorie (Republica Moldova), originar din Bucovina, apreciază periodicul „Analele Bucovinei”, precum și colaborarea Institutului „Bucovina” al Academiei Române cu Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei, instituția parteneră de la Chișinău. Dr. Serhii Hakman (Serghei Hacman), funcționar la Administrația Regională Cernăuți, felicită Institutul „Bucovina” pentru „activitatea [sa] deosebit de fructuoasă” și afirmă că România, patria sa istorică, reprezintă în această perioadă dificilă „un partener de nădejde” pentru Ucraina, patria sa de baștină. Apreciază „efortul organizatoric” al instituției de la Rădăuți și preotul drd. Justinian-Remus Cojocar (Suceava), care își îndeamnă compatrioții să fie „cu venerație față de înaintașii noștri”, care au creat, în condiții dificile, un model cultural inconfundabil. Colaborarea unor cercetători de la Rădăuți cu Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera” se impune, an de an, ca un mod profitabil, eficient de valorificare a patrimoniului cultural național, oferind celor interesați nu doar restituiri necesare, ci și câteva instrumente de lucru indispensabile în activitatea cotidiană: – „*Revista Bucovinei*”, București, 1916; *Cernăuți–Timișoara, 1942–1945. Bibliografie*, Studiu introductiv și notă asupra ediției: dr. Vasile I. Schipor, Bibliografie, indice de nume și album: dr. Alis E. Niculică, Suceava, Editura „George Tofan”, MMXV, Colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii” (40), Seria „Instrumente de lucru” (1), 156 p.; – „*Făt-Frumos*” (Suceava, 1926–Cernăuți, 1934–București, 1940–Cernăuți, 1941–Râmnicu Vâlcea, 1944). *Bibliografie*, Studiu introductiv și notă asupra ediției: dr. Vasile I. Schipor, Bibliografie, indice de nume și album: dr. Alis Niculică, Suceava, Editura Accent Print, MMXVI, Colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii” (44), Seria „Instrumente de lucru” (2), 300 p.

La Mănăstirea Sucevița, participanții la lucrările reuniunii vizitează Biserica „Învierea Domnului”, strălucită ctitorie a fraților Irimia, Simion și Gheorghe Movilă (1583) și sunt primiți de maica stareță Mihaela Cozmei, care le prezintă Depozitul de carte veche al Eparhiei, aflat aici în custodie, în cele mai bune condiții de păstrare, și îi reține la o cină festivă. Mai consemnăm aici exprimarea dorinței maicii starețe Mihaela Cozmei de colaborare cu Institutul „Bucovina” și propunerea secretarului științific, dr. Vasile I. Schipor, de a se întocmi o prezentare a Depozitului de carte bisericească veche pentru publicare în „Analele Bucovinei”.

Lucrările colocviilor și conferinței științifice organizate în 2016 de către Institutul „Bucovina” al Academiei Române (re)aduc în atenție probleme diverse, unele mai vechi, altele mai noi, cu care se confruntă cercetătorii/colectivele de cercetare de la Rădăuți în activitatea curentă.

Dintre acestea, o problemă importantă o reprezintă – așa cum s-a afirmat, într-un referat, la colocviul din 26 iunie 2015 –, în primul rând, „valorificarea neconcludentă a experienței și capabilităților dobândite de-a lungul anilor și, în mod deosebit, în activitatea de pregătire a celor dintâi mari manifestări științifice internaționale, consacrate cercetării sistematice privind Bucovina, organizate la Rădăuți în perioadele 31 mai – 5 iunie 1996 și 20–22 septembrie 2000, dar și a experienței altor institute de cercetare științifică ale Academiei Române” (vezi „Analele Bucovinei”, anul XXII, nr. 1 (46), [ianuarie–iunie] 2016, p. 324). În al doilea rând, o problemă ce tinde să devină practică anuală o reprezintă modul inacceptabil de valorificare a rezultatelor cercetării științifice după participarea la manifestările științifice proprii, cu susținere de comunicări în acest cadru academic, prin publicare în „Analele Bucovinei” sau în volum(e) colectiv(e).

Dintre cele cinci comunicări, susținute ca „referate-impuls”, la Colocviul științific „Bucovina. Carte, cultură, civilizație”, din 1 aprilie, numai două sunt valorificate în „Analele Bucovinei” (40%). Comunicarea lui Vasile I. Schipor, *Medicul dr. Epifanie E. Cozărescu (1914–2010), un model de „aristocrat”, și manuscrisul albumului său consacrat Bucovinei*, este inclusă parțial în studiul *Bucovineni în viața cultural-artistică a României postbelice* (VIII), ce apare în tomul XXIII, nr. 2 (47), [iulie–decembrie] 2016, p. 437–445. Ovidiu Bătă include comunicarea sa, *Considerații asupra dezvoltării pisciculturii în Bucovina*, în studiul *Piscicultura și pescuitul în Bucovina*, tipărită în tomul XXIII, nr. 1 (46), [ianuarie–iunie] 2016, p. 205–226.

Dintre cele șase comunicări, susținute ca „referate-impuls” în cadrul Colocviului științific „Bucovina. Carte, cultură, civilizație”, din 27 septembrie, una singură este publicată în 2016 (16,66%). Comunicarea susținută de Elena Pascaniuc, *Poezie și practici magice în Colecția de folclor medical „Vasile S. Cârdei”*, se regăsește în tomurile XXIII, nr. 1 (46), [ianuarie–iunie] 2016, p. 165–196 și XXIII, 2 (47), [iulie–decembrie] 2016, p. 529–553.

În programul Colocviului internațional „Bucovina. Identitate, tradiții, valori”, organizat la Cernăuți, în 22 octombrie, în colaborare cu Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi”, sunt cuprinse 11 comunicări. Niciuna dintre acestea nu se publică în „Analele Bucovinei” din acest an. Unele reiau o problemă mai veche, susținută în cadrul altor reuniuni, iar altele, cum este cazul comunicării *Institutul „Bucovina” al Academiei Române în ajunul aniversării a 25 de ani de activitate. Cercetarea științifică și diseminarea rezultatelor acesteia*, anunță evenimentul anului

următor, 2017, în Bucovina. Comunicarea lui Dragoș Olaru, *Isidor Bodea și Sextil Pușcariu – promotorii Unirii Bucovinei cu Patria Mamă*, capătă, în rânduiala lucrurilor de la Cernăuți, o altă destinație, tipărindu-se sub pseudonim: Doru Ropceanu, *Promotorii Unirii: Sextil Pușcariu și Isidor Bodea*, în „«Țara Fagilor». Almanah cultural-literar al românilor nord-bucovineni”, XXVI, Cernăuți–Târgu-Mureș, Societatea Culturală „Arboroasa”–Fundatia Culturală „Vasile Netea”, 2017, p. 232–240.

În programul Conferinței științifice internaționale „Bucovina și bucovinenii în secolul al XX-lea. Istorie, politică și destin”, cea de a XXIV-a sesiune anuală de referate și comunicări științifice a Institutului „Bucovina”, sunt înscrise 26 de comunicări. Sunt prezenți la reuniune și își susțin comunicările proprii 21 de referenți (80,64%). Comunicarea Mariei Poștarencu, *O carte despre Bucovina de la mijlocul secolului al XIX-lea, editată în Rusia*, înscrisă în programul reuniunii, este prezentată de dr. Dinu Poștarencu.

În sumarul periodicului „Analele Bucovinei”, tomul XXIV, nr. 1 (50), [ianuarie–iunie] 2017, din aceste comunicări se regăsesc doar patru comunicări (19,04%), trimise la Rădăuți în termenul stabilit (31 ianuarie 2017), nouă la 21 martie (42,85%): Maria Poștarencu, *O carte despre Bucovina de la mijlocul secolului al XIX-lea, editată în Rusia*; Dinu Poștarencu, *Presa chișinăuiană despre evenimentele din Bucovina din toamna anului 1918*; Constantin Ungureanu, *Populația din spațiul Bucovinei în perioada 1940–2002*; Rodica Iațencu, *Bucovinenii în Parlamentul României Întregite. Senatul, legislatura 1920–1922 (II)*; Ligia-Maria Fodor, *Raimund Friedrich Kaindl – profesor la Cernăuți*; Radu-Florian Bruja, *Electoratul de stânga în Bucovina interbelică*; Bogdan-Petru Niculică, *Din gândirea teoretică a lui Dionisie Olinescu, primul arheolog român al Bucovinei*; Harieta Mareci-Sabol, „*Bolnițe, lazarete și spitale*”. *Considerații asupra instituțiilor medico-sanitare din Bucovina în prima jumătate a secolului al XIX-lea*; Justinian-Remus A. Cojocar, *Revista „Candela” – jurnalul bisericesc oficial al Bisericii Ortodoxe Române din Bucovina*.

Alte comunicări, precum cea susținută de dr. Vasile I. Schipor, „*Făt-Frumos*” (1926–1944) – un periodic bucovinean dedicat promovării „valorilor reale” ale culturii românești de pretutindeni, apar în 2016, în volum: „*Făt-Frumos*” (Suceava, 1926–Cernăuți, 1934–București, 1940–Cernăuți, 1941–Râmnicu Vâlcea, 1944). *Bibliografie*, Studiu introductiv și notă asupra ediției: dr. Vasile I. Schipor, *Bibliografie*, indice de nume și album: dr. Alis Niculică, Suceava, Editura Accent Print, Colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii” (44), Seria „Instrumente de lucru” (2), MMXVI, 300 p., p. 7–104. Tipărindu-se la împlinirea a 90 de ani de la fondarea acestui periodic bucovinean, lucrarea își propune nu doar să ofere celor interesați un instrument de lucru util, ci să stimuleze cercetarea științifică

interdisciplinară și, mai cu seamă, să contribuie, pe cât omeneste este posibil, la refacerea patrimoniului cultural național. Într-o perioadă tot mai neprietenoasă, cercetarea valorificată astfel își propune, pe lângă restituirea completă a moștenirii acestei „incinte culturale” a Bucovinei de altădată, îndrumate de profesorul Alexandru (Leca) Morariu, să evidențieze și un mod de fructificare a rezultatelor cercetării clasice.

Pentru diminuarea/înlăturarea acestei practici ce tinde să devină o regretabilă permanență la Rădăuți, odată cu invitațiile la reuniunea anuală s-au transmis precizări clare, în acest sens, așa cum se practică și în alte institute ale Academiei Române: „Apreciind activitatea dumneavoastră științifică, vă invităm să participați cu o comunicare la lucrările conferinței noastre și să ne transmiteți, până la data de 30 septembrie 2016, titlul, rezumatul comunicării (40–50 de rânduri) și o bibliografie minimală. În termen de o săptămână de la data comunicării documentelor solicitate, veți primi răspunsul [...] privind includerea comunicării în program. Lucrările reuniunii vor fi tipărite în periodicul nostru «Analele Bucovinei», anul XXIV, nr. 1(48)/2017”.

Alte zece comunicări susținute tot acum (47,62%), față de 17 în 2015 (80,95%), se publică în altă parte ori nu se trimit la timp, în vederea publicării în tomul XXIV, 1 (49), [ianuarie–iunie] 2017 al periodicului nostru. Data pentru care sunt valabile aceste valori este 3 aprilie 2017.

Pe lângă acestea, mai trebuie să adăugăm faptul că, prin neținerea la timp a manifestărilor științifice proprii, în conformitate cu programul adoptat la început de an, indiferent de natura motivației invocate, se supraaglomerează calendarul ultimului trimestru. Ilustrează acest aspect contraproductiv viața tensionată din Institut a perioadei octombrie–noiembrie 2016, în care se desfășoară trei manifestări științifice, dintre care două cu caracter internațional, un examen de promovare profesională și se încheie, totodată, anul calendaristic de cercetare științifică, prin întocmirea de rapoarte, programe și proiecte solicitate de Secția de Științe Istorice și Arheologie, pentru analiză și aprobare în Adunarea Generală a membrilor Academiei Române din partea a doua a lunii decembrie.

Merită să fie menționate, de asemenea, și câteva dintre concluziile desprinse la sfârșitul manifestărilor științifice organizate de Institutul „Bucovina”, în 2016, semnalate, de altfel, și în anul/anii anterior/anteriori (vezi „Analele Bucovinei”, anul XXII, nr. 1 (46), [ianuarie–iunie] 2016, p. 328), dar, din păcate, neurmărite de soluții adecvate ori strategii proactive: – promovarea, cu prioritate, a unor strategii adecvate de revigorare a cercetării științifice, prin echilibrarea „încărcăturii” pe normă finanțată, creșterea duratei de investigare directă, realizate în arhive și biblioteci și valorificarea rezultatelor cercetării prin publicare, includerea proiectelor personale de cercetare în programul Institutului, fără a afecta funcționarea compartimentelor acestuia și relațiile

dintre cercetători, participarea cercetătorilor de la Rădăuți la mari reuniuni științifice interne și externe, în vederea acomodării cu exigențele competiției autentice din viața contemporană; – respectarea libertății de exprimare a cercetătorilor, a legislației în vigoare, a procedurilor și normelor de conduită etică și de bună practică în întreaga viață a instituției; – oprirea procesului de birocratizare a activității de cercetare științifică și solidarizarea cercetătorilor în jurul unor proiecte majore, cu receptivitate față de mentalități noi, stimulatoare de noi energii și apropierea, cu înțelepciune, de competiția reală în cercetarea științifică; – identificarea și promovarea unor forme și strategii noi, eficiente, de (re)câștigare a unei asistențe pe măsura proiectului academic de la Rădăuți, instruite, formate mai ales din tineri pasionați de studiul istoriei, statornice, animate de mari idei și de valorile unui model paideic al propriei deveniri; – orientarea spre dezbateră academică și virtuțile ei formative, stimulatoare de noi energii creatoare.

Vasile I. Schipor